

ARADI KÖZLÖNY

Administrator delegat:
Dr. STAUBER JÁNOS

ARAD, ANUL 54. No. 48.
1939. március 2. csütörtök.

Redactor responsabil:
SZ. JAKAB GEZA

Proprietar: Societatea Anonimă p. editura ziarului Aradi Közlöny, iureg. in Reg. Pub! Periódice sub No. 10/1—1938. Trib. Arad.

Szent Péter trónja

Tanubizónyságul hívom fel a mi Urunkat, Jézus Krisztust, aki bíráim lesz, hogy én azt választom, akiről gondolom, hogy Istennel választanom kell. Ezzel az esküvel nyújtják át a konklávéba összegyűlt bíborosok szavazólapjaikat az egyház fejének megválasztása alkalmával és ez az eskü, mint a minden magyarzatnál, minden szines riportnál és fejtegetésnél világosabban adja meg ennek a választásnak lényegét és szögezi le a különböző világi kombinációkkal ellentétben, hogy a katolikus egyház fejének megválasztása teljesen külső befolyástól mentesen történik és a bíborost, aki az ottár előtt elhelyezett kehelybe szavazólapját elhelyezi egyedül lelkiismeretére, az isteni sugallatra hallgat, amikor a szavazólapra ráírja annak a kardinálisnak nevét, akit méltónak tart arra, hogy a pápai trónt elfoglalja.

Természetesen nem kerülhető el, hogy a pápa választást megelőzően különböző kombinációk ne keljenek szárnyra, hogy a mindig beavatottak, a szenzációt szimatolók ne tudjanak pártokról és befolyásokról. Nem kerülhető el az, hogy a konklávé összeülését megelőzően a pápa személyére vonatkozóan találgatások ne történjenek, viszont az egyház a maga jogszabályaival, belső intézkedéseivel, fegyelmével és erkölcsi emelkedettségével gondoskodott arról, hogy ezeknek a befolyásoknak tere és hatása a pápaválasztás kimenetelére ne legyen és a Szent széket azzal töltés be, akit a bíborosok kétharmada, — amint azt az egyház törvényei előírják, — legjobb lelkiismerete szerint erre a legalkalmasabbnak tart.

Március elsején, szerdán ült össze a Sixtusi kápolnában a bíborosok pápaválasztó konklávéja és az első szavazásra talán már röviddel az összeülés után sor került, valószínű azonban, hogy a szavazást csak csütörtökön kezdik meg. Mint említettük a március elseji konklávé előtt különböző találgatások indultak meg. Sokan nem akarják tudomásul venni, hogy az örök egyház magasan a napi politika fölött áll és éppen ezért előszeretettel hozzák összefüggésbe az új pápa személyét a napi politika eseményeivel és alakulásával. A sajtóban olyan hírek láttak napvilágot, hogy egyesek fasiszta pápát, mások pedig demokratát pápát látnának szívesen Krisztus földi helytartójának trónján.

Az egyik német lap pedig azt írja, hogy az elhunyt pápa politikája megbukott és ezért ne tudást és ne szentet válasszanak, hanem ügyes gyakorlati politikust.

Azok, akik most a római katolikus egyház új fejét megválasztják nem hallgatnak sem az egyik, sem a másik oldalról jövő tanácsokra, mert ismerik az egyház misszióját, azt a missziót, amelyet az emberiség életében be kell töltenie és akkor, amikor valamelyik bíborostársuk nevét a szavazólapra írják, kizárólag és egyedül ezt a szempontot tartják szem előtt. A különböző világi befolyások káros voltát maga az egyház is felismerte, amikor a pápaválasztásról intézkedő rendelkezéseiben megszüntette egyes államfők eddig biztosított vétőjogát és szigorú büntetéssel védekezett akár egyes bíborosok, vagy bíboros csoportok részéről jövő befolyás ellen, amikor kimondta, hogy kizárással sujtja azt a bíborost, aki a választást megelőzően bárkivel is az új pápa személyére vonatkozólag akár valamelyik bíboros megválasztásáról, akár pedig meg nem választásáról megbeszélést folytat vagy csak egy szót is említ.

A pápaválasztó konklávéra világszerte ismert és elismert szellemiségek gyűltek össze, akiknek erkölcsi súlya kétséget sem enged férni ahhoz, hogy a pápaválasztás azokon az alapokon történik meg, amint azt a fent idézett eskü mondja. Arról azonban, hogy ki lesz az új pápa, mindaddig korai beszélni, amíg a konklávéból föl nem száll a tra-

Berlin elégedetlen Ciano gróf lengyelországi útjának eredményével

Folytatódnak Lengyelországban a németellenes tüntetések — Varsó nem közeledik a Berlin-római tengelyhez

Londonból jelentik: A „Daily Telegraph” jelenti Varsóból, hogy a lengyel fővárosban tegnap megismétlődtek a németellenes tüntetések és a felvonulásban mintegy 25 ezer ember vett részt. A lengyel diákok fömeggyűlést tartottak, amelyen felolvasták a danzigi lengyel főiskolai hallgatók táviratát. A távirat közli, hogy

a német diákok bezárva tartják őket a lahnfuri diákotthonban.

A tüntetésre való tekintettel az egyetem épületét erős csendőrkordon veszi körül, hogy megakadályozzák a diákság részvételét a tüntetésekben. Varsóban széleskörű övintézkedéseket tettek. A kormányépületeket és a német nagykövetséget erős katonai osztagok őrzik. A felsősziléziai Korzowban a lengyel tüntetők megtámadták a német főiskola épületét és ablakait kövekkel bezúrták.

A „Le Journal” Ciano gróf varsói látogatásával kapcsolatban berlini tudósítója után a következőket jelenti: A németellenes tüntetések kedden délelőtt kiújultak Varsóban annak a hírek a hatása következtében, hogy Danzigban ismét erőszakoskodtak a lengyel diákokkal. Ez a varsói tüntetés igen rossz benyomást keltett Berlinben. Ehhez járul még az is, hogy

német politikai körökben nincsenek megelégedve Ciano gróf lengyelországi utazásának eredményével.

Hangsúlyozzák, hogy az olasz külügyminiszter a legnagyobb hűséggel dolgozott a német-olasz blokk érdekében, de nem tudta elérni, hogy Lengyelországot eltávolítsa francia szövetségeseitől és arról sem kapott biztosítékot, hogy ha az olasz Földközi tengeri követelések következtében bonyodalmak keletkeznek és a tengely működésbe lépne, úgy Lengyelország semleges maradna-e.

Az olasz offenzíva a francia-lengyel szövetség ellen minden vonalon csődöt mondott.

A lap szerint a keddi varsói németellenes tüntetések, amelyeket a danzigi lengyelellenes tüntetések vizsonzásául rendeztek, annál kiadósabb benyomást kel-

tettek Berlinben, mivel a tüntetők soraiban többszáz lengyel katonatiszt is részt vett.

Krakkóból jelentik: Ciano gróf olasz külügyminiszter felesége társaságában és Beck lengyel külügyminiszter kíséretében szerdán Krakkóba érkezett, ahol nagy szimpátia-tüntetést rendeztek a vendégek tiszteletére. Ciano gróf és felesége megtekintették a régi lengyel királyok székházát, az olasz külügyminiszter koszorút helyezett el Pilsudszky marsall sírjára. Délben Beck külügyminiszter villásreggelit adott a Wawel-kastélyban a vendégek tiszteletére.

Varsóból jelentik: Hivatalosan jelenti, hogy február 27-én és 28-án a danzigi lengyel főmegbízott válaszolt a danzigi szenátus elnökének átiratára és leszögezte a lengyel kormány magatartását a danzigi politechnikán történt eseményekkel szemben.

A lengyel kormány olyan intézkedéseket követel, amelyek a rend helyreállítására irányulnak.

A lengyel főmegbízott ezenkívül kéri, hogy a danzigi lengyel diákság jogai kellő védelemben részesüljenek. (R.)

Ciano gróf olasz külügyminiszter lengyelországi látogatásának befejezése alkalmából a következő hivatalos közleményt adták ki:

Ciano gróf olasz külügyminiszter lengyelországi látogatása folyamán az eszmecserék abban a szívélyes légkörben folytak le, amelyet a két nemzet közötti barátságos kapcsolatok már régebben megteremtettek. Ez alkalommal újból megállapítást nyert, hogy Olaszország és Lengyelország politikájának főcélja a rend és az igazság biztosítása. Megegyezés történt abban az irányban, hogy a két ország tovább fejleszti azt a baráti együttműködést, amely az Olaszország és Lengyelország közötti szellemi rokonságon alapul.

Japán felkészült az orosz támadás visszaverésére

Moszkva és Tokió ellentéte a japán felsőház előtt

Tokio. A moszkvai japán követ és a szovjet orosz külügyi ügyvivő közötti tárgyalásokra vonatkozólag a kormány részéről kijelentették a tokiói nemesek háza ülésén, hogy Japán felkészült arra, hogy minden körülmények között megvédje a halászlati jogot. A japán hadügyminiszter még tudomásul adta, hogy Sakhalin szigetén állítólag a GPU 5000 felfegyverzett ügynöke állomásozik, de Japán is felkészült, hogy visszaverjen minden esetle-

ges szovjet orosz támadást. A japán hadügyminiszter máskülönben egy titkos ülésen számos fontos adatot ismertetett, amelyek a Sakhalin szigeti helyzetre vonatkoznak.

A külügyminiszter helyettese tegnap a tokiói angol nagykövetségen közbenjárt a Singapurban élő japán alattvalók törvénytelen elnyomása miatt. A nagykövet válaszában közölte, hogy a panaszt illetékes helyre továbbítja. (R.)

dicionális fehér füst, amely azt jelzi, hogy a pápai trón betöltött.

A mai napon, amikor a pápaválasztó konklávé Európának ebben a sorsdöntő napjában összeül, önkéntelenül is idéznünk kell azt az eseményt, amely tizenkettedik Kelemen pápa halála után következett be. Ekkor is sok vita folyt a pápa személye fölött és a konklávé nagyon elhuzódott. A legenda úgy tudja, hogy Lambertini bíboros ekkor így szólt a bíborosokhoz: „Ha szentet akartok, válasszatok Góttit, ha politikust kell, ott van Aldovrandi. De, ha elég nektek

egy jó ember, akkor válasszatok meg engem.”

És pápa lett még azon a napon.

A konklávé, amely a mai napon összeült, azt választja meg, akiben legjobb lelkiismerete szerint nemcsak a fenti tulajdonságok valamelyikét, hanem mindazon tulajdonságokat és képességeket egyesítve látja, amelyek méltóvá teszik arra, hogy az egyház messzire világító koronája, százezer szellemi atyja, reménye, irányítója és utmutatója legyen ennek a kornak, ezeknek az éveknek oly nehez útján.

A tengelyhatalmak és a demokráciák versengése a nemzeti Spanyolország barátságáért

Egymásulán ismerik el a kormányok Franco tábornok uralmát

Párisból jelentik: A spanyol helyzetet kapcsolatosan az Oeuvre a következőket írja: A tengelyhez közelálló körök véleménye az, hogy a tengely államai nagy erőfeszítéseket tesznek Franco tábornoknál, hogy előnyös helyzetüket megtarthassák. Az olaszok és a németek iránti ellenszenv azonban a nemzeti területeken is állandóan fokozódik. Befolyásos spanyol férfiak azt kívánják, hogy Franciaország és Anglia felé tájékozódjon Franco kormánya, mert csak így lesznek képesek ellentánni a tengely államok erőszakos követeléseinek. A Republique szerint

kétségbeesett erőfeszítések történnek, hogy Spanyolországot a tengely érdekkörébe vonják.

Bizonyos körökben arra számítanak, hogy Mussolinit keserű csalódás fogja érni. Szeretnénk, ha ez bekövetkezne — írja a lap — de veszedelmes volna abban a hiedelemben ringatózni, hogy ez rövidesen megtörténik.

Francia politikai körökben egyébként tiltakozni akarnak az ellen, hogy Martens kommunista képviselő résztvehesen a francia képviselőház hadügyi bizottságának titkos ülésén. A francia jobboldaliak erővel fellépésének terve következtében

a hadügyi bizottság ülését kedden el is kellett halasztani.

A jobboldaliak elképzelhetetlennek tartják azt, hogy a kommunista képviselő, aki tagja a hadügyi bizottságnak, végighallgathassa a francia hadititkokat, amikor néhány hónappal ezelőtt

még ő vezette személyesen az egyik nemzetközi dandárt a spanyol köztársaságiak oldalán és akit felelőssé tesznek azért, hogy a terueli püspököt és számos előkelőséget ő személyesen végeztetett ki katonáival. A Le Jour keddi számában azt jelenti, hogy

a francia kormány azzal a gondolattal foglalkozik, hogy Petain tábornagvot bizza meg a burgosi kormány mellett működő francia nagykövetség vezetésével.

A lap hangsúlyozza, hogy Petain marsall tegnap a hadügyminiszteriumban Daladier-val táncszokott hosszabb időn keresztül.

London. Az angol gyarmatiügyi miniszter, Inskip lord az alsóház éjszakai ülésén felolvasta Franco tábornok üzenetét, amelyet a benem avatkozás bizottsághoz intézett. Az üzenetben

Franco tábornok kijelenti, hogy a nemzeti Spanyolország nem egyezik bele és sohasem fog beleegyezni területeinek legcsekélyebb elvesztésébe, vagy gazdasági életének legkisebb elűdegenítésébe.

Stockholmból jelentik: Sandler svéd külügyminiszter kijelentette, hogy a spanyol nemzeti kormánnyal szemben csak akkor jelölik meg Svédország állásfoglalását, miután a többi északi országgal is felveszik a kapcsolatot. Egyébként a mai nap folyamán Brazília is bejelentette, hogy elismeri Franco tábornok kormányát. Ezenkívül a görög kormány szerdán „de jure” is elismerte Franco tábornok spanyol kormányát.

Március negyedikén utazik Varsóba Gafencu külügyminiszter

Bucuresti. A bucaresti-i lengyel nagykövet tegnap megbeszélést folytatott Gafencu külügyminiszterrel, a tervezett lengyelországi utazásáról. Bucuresti-i jelentés szerint Gafencu március 4-én utazik Varsóba és három napon át tartózkodik lengyel földön. Kisérétében lesz Silviu Dragomir és nagyobb újságíró-küldöttség is kíséri. A sajtóbizottság tagjai: Dragu sajtóügyi igazgató, Solacohu, a Rador távirati iroda igazgatója, Mircea Grigorescu, a Timpul főszerkesztője, Vion, az Universal szerkesztője, Paleologu, a Romania

szerkesztője, Alboteanu a Capitala és Scara főszerkesztője, valamint Romulus Dianu, a Curen-tul szerkesztője.

(London.) A Reuter hírszolgálati ügynökség jelenti Varsóból: Varsóban Gafencu román külügyminiszter látogatását nagyjelentőségűnek tartják, minthogy az utóbbi időben Lengyelország és Románia között a viszony barátságosabb irányzatot vett. Beck és Gafencu főleg a közép-európai kereskedelmi és politikai kérdést vitatja meg.

Sikerült feltalálni a plasztikus filmet!

Budapestről jelentik: Szakkörökben sokat beszélnek egy fiatal tisztviselő sikeres kísérleteiről, aki megoldotta a plasztikus film régi problémáját. Az érdekes találmányról egy előkelő technikai szaklap a következőket írja:

A plasztikus film terén már néhány évvel ezelőtt is volt egy jelentékeny, de nem tökéletes megoldás magyar találmány. Éppen akkoriban járt Budapestén Zukor Adolf, az amerikai filmkirály, akit meghívtak az első magyar plasztikus filmtalálmány bemutatójára. Az első találmány Bálint I. Dezső műszaki tisztviselő, egy liftgyár alkalmazottja nevéhez fűződik. A filmbemutató után Zukor Adolf kijelentette, hogy az eddigi törekvések között ez a magyar találmány a legtökéletesebb, de végleges megoldásnak mégsem tekinthető, mert csak bizonyos segédeszközzel — egy táncszerű készülékkel a szem előtt való gyors forgatásával — idézi fel a szemelőben a filmek plasztikusságának hatását.

Ilyen előzmények után fokozott érdeklődés mutatkozott filmtechnikai körökben egy magyar magántisztviselőnek — aki a nevével gazdasági okokból a nyilvánossággal egelőre közölni nem kívánja — újabb és most már tökéletesnek látszó találmányára, amely megoldja a filmek plasztikusságát minden segédesz-

köz alkalmazása nélkül. Az első film már el is készült. Az anyagi eszközök hiánya miatt ez a bemutató célra megvalósított kísérlet egyelőre kezdetleges, mert hiszen a felvevő- és vetítőkészüléket, valamint az első filmfelvételt is meg kellett valósítani. Ez a háromirányú kísérleti befektetés a mostani pénzügyi viszonyok mellett nem tette lehetővé a jobb kivitelezést. Azok a technikai szakemberek azonban, akik az első plasztikus film kísérleti bemutatóin résztvettek, azt állítják, hogy a

magántisztviselő találmányára feltétlenül a plasztikus film tökéletes megoldásához vezet.

A találmány ügyében a feltaláló megbízottja a napokban utazik Londonba, hogy illetékes pénzügyi körök figyelmét a plasztikus film előállításának lehetőségére felhívja és a gyártásra tökéleteskedtséget hozzanak össze. A találmány a hangossággal és a színességgel egyaránt összeegyeztethető. Vagyis a szem és fül számára tökéletes illúziót keltő filmképek produkcióját teszi lehetővé.

Bánffy Miklós gróf királyi kihallgatása

Bucurestiből jelentik: Legutóbb már megemlékeztünk arról, hogy az alkotmány szentesítésének évfordulóján tartott ünnepségeken a Nemzeti Ujjászületési Front magyar vezetői szintén egyenruhában jelentek meg. Az ünnepség után Őfelsége a Front számos tagjával elbeszélgetett. Ez alkalommal az Uralkodó megszólításával tüntette ki gróf Bánffy Miklóst, a Magyar Népközösség elnökét is, akivel hét perccel át szívélyesen elbeszélgetett. A beszélgetésre vonatkozóan Bánffy Miklós gróf az újságíróknak nem nyilatkozott.

Ünnepélyes keretek között iktatták be az aradi törvényszék negyedik tagozatának új elnökét

Szerdán délelőtt zsufolásig megtelt a törvényszék első tagozatának tárgyalóterme, ahol ünnepélyes külsőségek közepette beiktatták a törvényszék negyedik tagozatának új elnökét. Stanescu Nicolae az új elnök, akit Ludosan Nicolae főelnökké történt előléptetése után neveztek ki az aradi törvényszék negyedik tagozatának elnökévé. Gyulafehérvárról érkezett Aradra.

Az iktatási ünnepségen a törvényszék valamennyi bírása talárban jelent meg: a miután a közönség elhelyezkedett a padokban, Ludosan főelnök megnyitotta az ülést. Blaniariu ügyész közölte a dekrétum érkezését, amit Daescu törvényszéki igazgató ismertett, majd Stanescu Nicolae elnököt az aradi bírák nevében Ludosan főelnök üdvözölte és biztosította őt az igazságtügyi kar bizalmáról. Stanescu elnök meghatottan mondott köszönetet az általánosan megnyilvánuló bizalomért, majd pedig lendületes beszédet tartott. Az Ügyvédi Kamara nevében dr. Ispravnic Sever prodékán üdvözölte az új tanácselnököt.

Nagymennyiségű petróleumot vásárol a francia ipar Romániától

Párisból jelentik: A francia „Courier de petrole” jelentése szerint a francia—román tárgyalásokat a petróleumra vonatkozólag befejezettek lehet tekinteni. Francia iparosok és kereskedők arra kötelezték magukat, hogy évenként nagymennyiségű román petróleumot vesznek át. A francia lap melegen üdvözli ezt a jelenséget és hozzáfűzi jelentéséhez, hogy ez a vásárlás kétségtelenül a francia—román barátság kiméltetésének egyik jelensége.

„URANIA PREMIERMOZGO” Telefon: 12-32.

MA PREMIER!

Minden idők legszebb zenei eseménye!

A NAGY KERINGŐ

A „METRO GOLDWYN” 15 éves fennállásának jubilaris filmje, melynek előállítása két és fél millió dollárba került. — Rendezte: JULIEN DUVIVIER, (a „Táncrend” rendezője). — JOHANN STRAUSS izalmás epizódokban gazdag, életének és a bécsi valzer befutásának megfilmesítése.

A régi hamisíthatatlan Bécs vérpezsdítő muzsikájának csodás szimfoniája!

Luise Rainer, Fernand Gravey, Miliza Korjus

3, 5, 7.15 és 9.30-kor.

Jegyekről kérjük idejében gondoskodni.

— Hallani sem akarok, Uram, az Ön pénzügyi elméleteiről. Ennek a kérdésnek csak egyetlen megoldását látom:!

Vásárolok EGY SORSJEGYET

DACIA

ELÁRUSÍTÓ HELYEINÉL

mert csak így jutunk ki a hínárból.

Március 15-én, amikor a '19. sorsjáték' E osztályát húzzák, millió-
mos lehetek, minthogy a sorsjegyek 63%-a nyer. Az Állami Sors-
játék új terve a négy osztályban

70 egyenként EGY MILLIÓS, 7 egyenként
6 MILLIÓS és 3 egyenként 2 MILLIÓS
nyereményt oszt szét.

HELYI CÍM:

D
A
C
I
A

Aradi Általános Takarékpénztár Rt.

Sz. Jakab Géza előadása a Kölcsey Életiskolában

Szerdán este a Kölcsey-Egyesület nagyszerű Életiskolájának előadás-sorozatában Sz. Jakab Géza, az „Aradi Közlöny” felelős-szerkesztője tartott a termet zsufolásig megtöltő közönség előtt előadást „Az erdélyi szellemiség és az angolszász demokrácia” címen. Az érdekes és változatos adatok egész sorát tartalmazó előadásban a ma olyannyira időszerű és napirenden lévő fogalom: az erdélyi szellemiség tartalmát tisztázta és azt párhuzamba vonta az angolszász demokráciával. Utalt előadásában arra a jelentős szellemi erő tényezőre, amelyet az erdélyi szellemiség kialakulásában a székelység jelent. Az angolszász demokrácia összefoglalása a törekvéseknek, hogy a népi erőket a maguk teljességében az államélet alapozó, építő és irányító tényezőivé tegyék. Ezért a célért az angolszász népi törekvések megvívta a maguk évszázados küzdelmeit a rendi életkeretekkel, hogy végül is sok eszmei és véres áldozat után egy-egy uttórd egyéniség vagy több haladószellemű vezető kezdeményezésére intézményekben bizottságok a népi erők érvényesülését az államközösségek szükség szerint átalakított keretei közt. Az előadó az angol alkotmány fejlődését világos tömörséggel változta Cromwell diktátorságáig, mely csodálatosan a demokrácia törekvéseinek eszköze volt a

diktátor életében. A cromwelli köztársaság bukása után a népi erők az angol világbirodalom tengeri utjain terjednek tova, hogy új hazát az amerikai földrés Uj Angliájában teremtsenek maguknak. Itt lett intézményessé az elv, hogy minden ember természetből fogva egyenlő és független és minden embernek természetes joga, hogy vallását szabadon gyakorolhassa.

Az erdélyi szellemiség értelmezésénél a világos okfejtéssel dolgozó előadó azt mondta, hogy az kétségtelenül élő valóság, mert az Erdélyben élő három nép közt a korokkal váltakozó eszmeáramlatok közt is ki kellett alakulnia annak az életközösségi létformának, melynek szellemi alapja az egymásrautaltság. Az erdélyi szellemiségnek ez a történeti kialakulása egyformán fontos módon nyugodott a száz városok gazdasági és a székely székek katonai szervezetének alapozottságán. Ez utóbbi szervezetnek részletes ismertetésében hangsúlyosan kiemelte, hogy a székelység eszményi köz-társaságban élt eredetileg, amikor a legkisebbnek ugyanolyan volt a szabadsága, mint a legnagyobb-nak. Már Szent István kikezde ezt a székely ön-kormányzati szabadságot és a századok folyamán a külön székely demokrácia megszűnt történelmi erő lenni. Ennek hiányával indult meg a székelység kivándorlása Erdélyből.

Az egymásrautaltság tudata az erdélyi szellemiség hitvallási életsikáján nyilatkozott meg nagy erővel. 1568-ban mondotta ki a tordai országgyűlés törvényben a türelmesség politikáját, melynek nyomatéka János Zsigmond fejedelem rendelete, hogy „a prédikátorok — kiki értelme szerint hirdesse az Évangéliumot és a községeknek engedtessek meg olyan prédikátort tartaniok, amelyet szeretnek. És nem engedtetik meg senkinek, hogy bárkit is fogsággal vagy helyéről való megfosztással fenyege-sen, mert a hit Isten ajándéka.” A vallásszabad-ságnak ez a „Magna Chartája” akkor született meg az erdélyi szellemiségben, mikor Gibraltártól az Északi tengerig lobogtak az eretnekeket égető máglyák.

Erdély sajátos szellemisége ime világtörténelmi jelentőségű törvénnyel megelőzte a nyugati nagy demokráciákat. Ez a demokratikus elv pedig évszázadokkal nyulik vissza a székely nép demokratikus szervezetébe. Ezzel az ősi szé-

kely demokráciával foglalkozik a pár hónap előtt „Székely bánja” címmel megjelent mű, melynek szerzője az erdélyi legfiatalabb írói nemzedék erős tehetségű tagja Bözdi Jakab György. Ennek a munkának uttórd jelentőségét az erdélyi szellemiség szempontjából a magyar íróvilág az-zal ismerte el, hogy a fiatal író a Baumgarten-díjjal tüntette ki. Az erdélyi szellemiség ősi demokráciájának megmaradt kifejezőjeként idézi az Élet-iskola előadója azt a népszokást, melyet *székely kaláka* néven ismernek, a nem hivatásos falukutatók is. Szokás volt a székely nemzetiségi életben, hogy ha valamely házban munkás kézre volt szükség, kalákába hívták a nemzetség munkabíró tagjait, sőt más nemzetség faluközösség tagjait is. Az egészséges népi együttérzésnek jellemző példaként mondta el előadónk Wesselényi Miklós esetét a marosszéki gyűlésen. A jobbagység érdekében felszólalni akaró Wesselényi nem kapta meg a szólás jogát, mert a szék területén nem volt birtoka. Mikor ennek híre ment a székely kurta nemesek kalákába gyűltek és közös határozattal birtokot vettek a jobbagyok barátjának, hogy Marosszéken is harcolhasson a népi igazságért. A báró a néptől kapott telken saját költségén népiskolát építtetett, mely most állami népiskola és tábláján a felírás: „Școală primara Wesselényi.”

Megemlékezett ezután arról, hogy a közelmúlt-ban Hosszúfaluban kalákában hogyan építették fel az evangélikus iskolát. A falu csángó lakói elhatározták, hogy — mivel pénzüik nem volt, — saját erejükből, áldozatkészségükkel, kalákában építik fel az iskolát. Napszámot vállaltak, emeletes, modern iskolát építettek és mivel pénz is kellett, a csángó gazdák kamatmentes kölcsönre felajánolták minden pénz-vagyonukat az evangélikus egyházközösségnek. Jakab Géza a múlt és a jelen történelmi távlatait kitűnő egységbe foglalt tanulmányában egy száz év előtt megjelent erdélyi munkából kiírt idézetekkel kapcsolta újra be nagy érdeklődéssel vele járó hallgatóit. Bőlöni Farkas Sándor írja „Utazás Északamerikába” címmel az 1834-ben megjelent művet, melyből a mai olvasó is nemcsak a jószemű, művelt, nemeslelkű humanistát érzi meg, hanem az erős tehetségű író is, aki olvasóival is meg tudja szeretetni a demokrácia vallott igazságait. Bőlöni Farkas, aki benső barátja volt Wesselényinek, Béli Ferenc gróffal utazott Franciaországon és Angolországon át az Egyesült-Államokba, melyben „a szabadság, az elnyomott emberiség és a jussok menedékét látta” és ahol meg akart győződni arról, vajjon „képesek-e az emberek önön megfontolások és szabad választás által arra, hogy jó és a népet boldogító igazgatást alapítsanak?” Az akkor még alig kétszázézer lakosu Newyork lenyűgözi és különösen tetszik neki, hogy senki sem kért fölük a partralepéskor passzust, a vámolásnál becsületszóra engedték tovább a koffereket, semmiféle rendőrségi szerv sem firtatta utazási céljaikat. Jakab Géza figyelmes hallgatói láthatóan élveztek annak a száz év előtt élt erdélyi demokratának igazsággal írt bensőséges gondolatait, aki 1842. óta ott nyugszik a kolozsvári Házsongrádi temetőben, ahol szép obeliszk és mellszobor őrzi emlékét. Örökkévaló emléke mindig ott lesz abban az erdélyi szellemiségben, mely mindig a népi életigazságok erőforrása és kiteljesedése lesz. Jakab Gézat melegen ünnepelte hálás közönsége a tanulságos előadásért.

A Kölcsey-Egyesület jövő heti Életiskolájának előadója dr. Janovics Jenő volt kolozsvári szinigazgató lesz.

Franciaország nem hátrál meg a zsarolások és fenyegetések előtt

Newyork. (Rador.) A párisi amerikai klubban Daladier által tartott beszédet csak később tudták továbbítani az amerikai lapok számára. A Havas ügynökség newyorki tudósítója most jelenti, hogy Daladier határozott magatartása rendkívül jó benyomást keltett az amerikai közvéleményben, ahol meg vannak győződve arról, hogy Franciaország nem hajlandó a fenyegetések vagy zsarolásoktól meghátrálni. Az amerikai lapok cikkeikben hangsúlyozzák, hogy Franciaország és az Egyesült-Államok ugyanazokat a nézeteket vallják, még pedig a demokrácia megvédelmezését, a béke fenntartását és határozottságot a fenyegetés vagy erőszak alkalmazásával szemben.

Még ma

jelentkezhetsz a

Budapesti Sportvonatra

UTLEVÉL NÉLKUL

Aradról indul március 9-én reggel.
Budapestre vissza márc. 14-én este.

Oda-vissza 1380 lei

Egyéni utlevéllel rendelkezőknek 835 lei

Szolgáltatások, információk:

„EUROPA” menüjegyirodában
Sándor könyvkereskedés,
(Szomban a megyei prefektúrával)

CORSO

MA 3, 5, 7.15 és 9.15 órákor

Leányvágya

ERROL FLYNN egyetlen idej nagy filmje.

PARAMOUNT-HIRADO

A zsidótörvény-javaslat és a Hungarista mozgalom betiltása a magyar törvényhozás előtt

Szélső jobboldali képviselők sorozatos interpellációja a magyarországi nemzeti szocialista szervezkedés betiltása miatt

Budapestről jelentik: A magyar képviselőház mai ülésén Payer Károly szociáldemokrata szólott a zsidó javaslatához. Súlyosan kifogásolta azt a tényt, hogy a javaslat nagy számban tesz zsidókká olyanokat, akik maguk sem tudták, hogy zsidók és ezzel

a zsidók számát jelentősen emelték és a kérdés megoldását megnehezítették.

A javaslat felhozta, hogy nagyarányú zsidó-bevándorlás van. Ezt határozottan cáfolja. Azt is cáfolja, hogy nagyobb arányú lenne a bűnözés a zsidók között, mint más felekezetek között. A bűnözés látszólagos nagyobb arányát nem a faj, hanem a foglalkozás okozza. A zsidók nagy tömege olyan pályákon helyezkedett el, ahol természetesen nagyobb a bűnözési arány, amint hogy az épületállványokról is sokkal több kőműves esik le, mint például szolgabíró.

A bajok oka gazdasági nehézségekben keresendő. Ez a gazdasági lehetőségek helyes elosztásának és nem a faj kérdése. A zsidó kérdés tervezet szerinti megoldása súlyos gazdasági nehézségeket fog eredményezni.

Az ugynevezett őrségváltás következtében olyanok kerülnek majd a zsidók helyére, akiknek nem lesz elegendő szakismeretük. Ez a körülmény maga után fogja vonni a nagyobb munkáselbocsátásokat, a bérleszállításokat és a Bedaux rendszert, valamint hasonló káros intézkedéseket.

Délben 12 órakor megszakították a javaslat tárgyalását és áttértek az interpellációk előterjesztésére. Ezek között három interpelláció volt a legérdekesebb, amelyek mindegyikét a szélső jobboldali képviselők terjesztették elő.

Hann Arthur az igazságügyminiszterhez interpellált a jogbiztonság megszűnése tárgyában

és elmondotta, hogy kilépett a NEP-ből, a kormánypártból, hogy átlépjen a Hungaristákhoz, de kilépett volna akkor is, amikor határozott tudomást szerzett róla, hogy Imrédy Béla bevallotta 12 és fél százalékosan, de tudottan 37 és félszázalékosan nem keresztény származású. A volt miniszterelnök ugyan is anai ágon csak tényleg 12 és fél százalékos zsidó, de anyai ágon 25 százalékban az. És kilépett volna akkor is, amikor a kormány felszolta a Hungarista mozgalmat. Mert ez a jogbiztonság megszűnését jelentette. Erre nem volt szükség, mert

a Hungarista mozgalom nem volt felforgató tendenciájú és az csak zsidómentes és szociális Magyarországot követelt.

Szerinte Szálasinak amnesztiát kellett volna adni a felvidék visszacsatolása idején. Képtelenség, hogy a Hungarista mozgalmat összefüggésbe hozták a Dohány-uccai merénnyel. Lehet, hogy beférkőztek a pártba olyanok, akik nem odaválók, de Kenyeres-Kaufmann is be tudott jutni a nemzeti egység pártjába.

Egy hang: Még zsuron is volt nála Meccsér!

Hann Arthur ezután a szociáldemokratákat támogatta, mire Payer Károly közbekiáltott: „Maga lógos. Maga egy zsidó orvos segítségével bujt el a háború alatt.”

Hann erre kijelenti, hogy ez nem igaz, mert ő kétszer is önként jelentkezett a háborúban. Végül hangsúlyozza, hogy nem lehet kiölni a lelkekből a nemzeti szocializmust.

Vagy akasztatni kell a kormánynak, vagy meg kell valósítani a nemzeti szocialista mozgalom programját.

Hubay Kálmán a Magyarság betiltása ügyében terjesztett elő rövid interpellációt, azért mert az szerinte igazságtalanul történt. Rácz Kálmán a felosztott Hungarista mozgalom ügyét tette szóvá. Elmondotta, hogy nincs megokolva, hogy miért tiltották be a pártot, amely meg sem kezdte még a működését. Ugylátszik csak azt akarták elérni, hogy a

párt ne vehessen részt a választásokon, noha milliós tömegei vannak. (Nagy derűtség.) Hubay Kálmán ugyan csak a párt felosztása miatt interpellál és azt mondja, hogy

az intézkedés miatt fájni fog még a miniszterelnök feje.

Törvény- és alkotmányellenesnek mondja a felosztást, de azt elismeri, hogy Szálasit tartja a párt vezérének. Azt állítja, hogy

Szálasival a börtönben tárgyalni akartak a magyar élet mozgalom megbízottjai, de Szálasit erre nem volt hajlandó.

Tagadja a fekete front létezését, amit nem is tudtak behizonyítani. Rámutatott, hogy a mun-

kásság a pártfelosztás miatt most ismét a szocializmus karjaiba hull.

— Ez is mutatja az eszmeközösséget! — kiáltanak többen Hubay felé.

Az interpellációk után Keresztes-Fischer Ferenc dr. belügyminiszter válaszolt. Elmondotta, hogy a pártfelosztás okai ismeretesek. Neki fájt, hogy ilyen intézkedéseket kellett hoznia, de kénytelen volt erre.

meg kellett akadályozni a társadalmi rend felforgatását.

Megállapították, hogy a röpiratok szerzői, a melyek az utóbbi időkben megjelentek, mind a mozgalom tagjai voltak. Csodálkozik Rácz Kálmán jóhiszeműségén, hiszen

Rácz amikor közbenjárta nála az északmagyarországi nemzetvédelmi okokból lefogott zsidók érdekében, alig 24 óra múlva, éppen hogy egy másik ruhát vett fel, már a Hungarista internáltak ügyében járt el.

Kijelenti, hogy a jövőben is megtesz ilyen intézkedéseket bármilyen oldalról legyenek felforgató törekvések. Hangsúlyozta, hogy a választáson résztvehetnek a párt tagjai is, hiszen politikai jogukat senki sem vette el. Alapos megfontolás után tette meg az intézkedéseket, hogy nagyobb veszedelemtől megóvja az országot.

Rácz Kálmán válaszában hangsúlyozta, hogy Sárospatakon letartóztattak néhány zsidó lakost, amiről ő egy református, egy katolikus és a sárospataki nemzeti egység pártjának elnökétől szerzett tudomást. Ekkor fellekereste tényleg a belügyminisztert, de tőle nem azt kérte, hogy bocsássa azokat szabadon, hanem hogy állítsa őket a bíróság elé.

Román feliratu emléktáblával cserélik fel Mátyás király szülőházának bronz emléklapját

Kolozsvárról jelentik: Szerdán délelőtt 11 órakor a kolozsvári Szaniszló vasipari cég emberei megjelentek Mátyás király szülőháza előtt és a házon levő hatalmas bronz emléktáblát leszerelték. A cég megbízottai kije-

lentették, hogy a többmázsás bronz-táblát a polgármestéri hivatal rendelkezésére szerelték le és a bronzot beolvasztják egy új táblába, a mely román felirattal kerül a Mátyás-házra a régi tábla helyére.

A városvezetőség szerint:

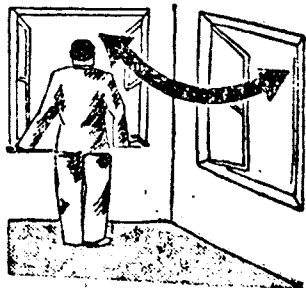
Nem alkotmányellenes a járulékos adó kétszáz százalékos emelése

Általános érdeklődés fogadta az Aradi Közlöny beszámolóját arról az álláspontról, a melyet a háztulajdonosok országos szövetségének bucarestji központja nyilvánított az Arad város vezetősége által bevezetett 200 százalékos járulékos adó emelése ügyében. Az aradi háztulajdonos érdekképviselő megkeresésére válaszolva ugyanis az országos szövetség közölte, hogy véleménye szerint a járulékos-pótadó rendszerének alkalmazása alkotmányellenes, mert a közigazgatási törvénynek pótdadó bevezetésére alapul szolgáló szakasza, a Sem-

mitőszék egy már régebbi, de jelen jogviszonyok között is teljesen helytálló döntése értelmében, alkotmányellenes. Az ismertetett álláspont természetesen foglalkoztatta a városvezetőséget is, amelynek részéről a következőknek közlésére kérték fel az Aradi Közlönnyt:

— Nagy részletességgel tanulmányoztuk a pénzügyi újításokkal kapcsolatos intézkedések alkalmazása során az összes törvényes, elvi és ténybeli körülményeket, valamint vonatkozásokat. Figyelembe vettük valamennyi, számbajöhető kifogás lehetőségét és így kitérünk azokra a szempontokra is, amelyeket a háztulajdonosok szövetsége által Aradra megküldött vélemény említ. Éppen ezért most elfogulatlanul és tárgyilagosan megállapíthatjuk, hogy a járulékos adó 200 százalékos felemelése nem alkotmányellenes. Amikor ezt hangsúlyozni kívánjuk, megemlítjük azt is, hogy az új közigazgatási törvény végrehajtásáról szóló belügyminiszteri körlevél harmadik pontja kifejezetten kitér az alkotmányosság kérdésére. A körlevél rámutat arra, hogy az új alkotmány 80. szakasza már nem tartalmazza a régi alkotmány 111. szakaszának azt az intézkedését, mely kimondja: „Egyetlen adó sem állapítható meg, csakis a törvény alapján, ami ugy értendő, hogy az adóról intézkedő törvénynek elő kell írnia az illető adó maximális kvótáját. Az új alkotmány 80. szakasza — állapítja meg a miniszteri utasításokat tartalmazó körlevél —, nem írja elő az adóneveknél ugynevezett plafon meghatározását. Ez pedig azt bizonyítja, hogy jelen esetben sem lehet alkotmányellenességről szó.”

Ha léghuzatba kerül...

Ez az ur léghuzatban áll. Ha nem dörzsölte be magát Carmol*-al, hogy elejét vegye esetleges gripának, hűlésnek vagy idegfájdalmaknak, úgy rosszul fog járni.

*) Carmol a legjobb bedörzsölőszer meg-hűlés, gripa, reumatikus fájdalmak és láz ellen.

SPORT KÖZLÖNY

Az első heti tippverseny eredménye:

Huszonegy ponttal nyerték az első díjat

Pónteken kerül kiosztásra a tizennégy nyeremény

Az AMEFA rendezésében lapunk hasábjain lebonyolódó tippverseny első hetének eredményét alant közöljük. Rendkívül nagy érdeklődés előzi meg a tippverseny első heti győztesének ismertetését, de ez érthető is, hiszen százan és százan vettek részt a pályázaton. Ez alkalommal 24 ponttal nyerték az első díjat, de hogy a pontszám nem volt magasabb, ez csak annak tudható be, hogy a Hollandia-Magyarország mérkőzést alig egy-két tippelő találta el. Sokan csokódtak a Ripensia-ban is, viszont az AMEFA 2:0-ás eredményét számosan eltalálták. A Kinizsi-Rapid eredménye is meglepetés volt a tippelőknél, míg viszont a Juventus győzelmét kevés kivétellel mindenki eltalálta. Az első heti nyertesek névsora a következő:

1. „Corvin” jellege 24 ponttal, bérlet az AMTE összes tavaszi mérkőzéseire.
2. Pajotás K. 22 ponttal, 250 lei készpénz.
3. P. Prodán 17 ponttal, egy üveg Zwack likőr.
4. Luszka Mancsi 17 ponttal, 100 lei készpénz.

5. Draser Károly 17 ponttal, bérlet tíz borotválkozásra Jager T. fodrász-szalónjában.
6. Silberstein Dezső 16 ponttal, az Aradi Közlöny egyhavi előfizetése.
7. Mézes Oszkár 16 ponttal, az Aradi Közlöny egyhavi előfizetése.
8. Szegő Miklós 16 ponttal, 2 páholyülés a Corso moziba.
9. Székely György 15 ponttal, 2 páholyülés a Scala-moziba.
10. „Dácia” jellege 14 ponttal, 2 páholyülés az Uránia-moziba.
11. Metzl József 14 ponttal, 1 „Tresor”-lakat.
12. Szilmányi Z. 14 ponttal, 50 lei készpénz.
13. Schlesinger Endre 14 ponttal, egy tribünjegy a Gloria-Ripensia mérkőzésre.
14. Fodor József 14 ponttal, egy tribünjegy a Gloria-Ripensia mérkőzésre.

A nyertesek kellő igazolás után nyereményeiket péntek reggeltől vehetik át az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. Az egyforma pontszámúak között a helyezéseket sorshuzás után döntöttük el.

A Ripensia vendégszerepel Aradon a nemzeti bajnokság második tavaszi fordulóján

Nehéz harc vár az AMTE-ra Nagybányán — A forduló esélyei

A nemzeti bajnokság tavaszi fordulóján szintén bizonytalan kimenetelű mérkőzések szerepelnek műsoron. Nagy küzdelmek előtt állnak az aradi csapatok: a Gloria a Ripensia-t fogadja Aradon, az AMEFA pedig Nagybányára rándul, hogy revansot adjon a Carpatinak.

A forduló mérkőzései:

- Gloria—Ripensia.
- Carpati—AMEFA.
- Juventus—UDR.
- Venus—Tricolor CFPV.
- Kinizsi—Sp. Studentesc.
- Victoria—Rapid.

A Gloria lelkesedésből jól vizsgázott a Carpati ellen, a csatárok azonban bizonyos tehetetlenségről tettek tanubizonyosságot. Ezt kell még levétközniük és akkor a Ripensia revansot vehetnek a kék-sárgák. Ősszel ugyanis a Ripensia győzött 3:2 arányban.

Nagybányán az AMEFA szerepel és a Carpati amely otthon egészen más módorban játszik, rendkívül nehéz ellenfél. Az AMEFA-nak legjobb játékra van szüksége, ha győzni akar a nagybányai oroszlanbarlangban. Az őszi mérkőzésen 3:0 arányban győztek a piros-feketék.

Bucurestiben a Venus a Tricolort, a Juventus pedig az UDR-t fogadja bajnoki mérkőzések keretében. A Tricolornak a Ripensia feletti győzelms respektust szerzett a csapatnak, reális körülmények között azonban a Venusnak kell győznie. Ősz

szel 2:2 volt az eredmény. A Juventus még nincs formában, az UDR-nél is baj volt Kolozsváron a góllövésével és így az a csapat fog győzni, amely pillanatnyilag jobban ki tudja majd használni a helyzeteket. Ősszel az UDR nyert 2:1-re.

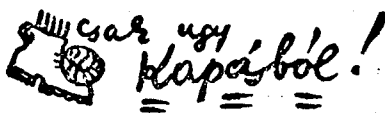
Temesváron a Sp. Studentesc méri össze erejét a formában levő Kinizsivel és a temesvári csapatnak kiadós revansra nyílik alkalma. Az őszi mérkőzésen ugyanis a fővárosi diákcsoport 4:1 arányban győzött a Kinizsi ellen.

Kolozsváron a Rapid vendégszerepel és a mérkőzés teljesen nyílt. A Victoriát a honi pálya előlve támogatja, a Rapid azonban idegenben is tud küzdeni, így az eredmény alighanem közel jár majd a döntetlenhez. A Rapid ősszel 2:1 arányban nyert.

A hét tizenegye

A Gazeta Sporturilor az első bajnoki forduló után összeállította a hét legjobb csapatát, amelyben ezúttal két aradi játékos is szerepel. A hét csapata a lap szerint a következő:

Sepsi (Victoria) — Ionescu Crum (Venus), Sfera (Venus) — Szurgyi (AMEFA), Dobra (Tricolor CFPV), Szaniszló (AMEFA) — Kovács II. (Tricolor), Moldoveanu (Rapid), Humis (Venus), Praszler (Juventus), Gica Popescu (Sp. Studentesc).

A március 19-én Corkban lebonyolításra kerülő Írország—Magyarország válogatott futballmérkőzés levezetésére az írek két angol játékosvezetőt ajánlottak, akik közül a magyar szövetség Natrast fogja elfogadni.

A budapesti Hungárlában, amely vasárnap a Szolnoki MÁV ellen játszik bajnoki mérkőzést, a lefújt Turay helyett Turán szerepel a középtájon posztján.

Az AAC vasárnap, március 5-én délelőtt 10 órakor tartja meg rendes évi közgyűlését az egyesület klubhelyiségében (Bul. Reg. Maria 9.), amelyre a tagok megjelenését kéri a vezetőség.

A nemzeti bajnokság góllövő listáján vasárnap góllal Killek vezet, aki 12 gólt lőtt, míg mögötte 11 góllal Bařin AMTE, 10 góllal pedig Blanea Ripensia következik.

Hirdessen az Aradi Közlöny-ben

Favorit-győzelmek az ifjusági bajnokságban

Az ifjusági bajnokság is egyidőben kezdődött meg az elsőosztályú bajnokság tavaszi fordulójával és a vasárnapi forduló mérkőzései nagyjából favorit-győzelmeket hoztak, csak a Gaiana győzelme jelent meglepetést — éppúgy mint az első csapatoknál — az Unirea felett. A vasárnapi eredmények a következők:

Astra—Olimpia 3:1, AMEFA—Intelegerea 4:2, Gaiana—Unirea 4:2, CAA—Fortuna 3:2, Banatul—Transilvania 3:2, SGA—Hakoah 7:2, Gloria—Tricolor 3:0 (a Tricolor nem jelent meg). A táblázat az első tavaszi forduló után az alábbi:

1. Astra	14	12	1	1	56	15	25
2. AMEFA	14	11	1	2	65	15	23
3. Gloria	14	10	3	1	36	12	23
4. SGA	14	10	—	4	57	26	20
5. Olimpia	14	8	1	5	48	31	17
6. Intelegerea	14	6	2	6	36	34	14
7. CAA	14	6	1	7	39	44	13
8. Banatul	14	6	1	7	28	40	13
9. Fortuna	14	5	2	7	25	31	12
10. Unirea	14	5	2	7	38	47	12
11. Tricolor	14	4	—	10	24	56	8
12. Hakoah	14	3	1	10	19	46	7
13. Transilvania	14	3	—	11	20	35	6
14. Gaiana	14	1	1	12	19	78	3

O Az országos amatőr ökölvívóbajnokságok befejeztét nyertek és az egyes súlycsoportokban a következő versenyzők nyertek bajnokságot: Légsúly: Indra (Bánát), bantamsúly: Radan (Muntenia), nehézsúly: Popa (Muntenia), középsúly: Krauser (Bánát), kishézsúly: Pop (Erdély), nehézsúly: Lungu (Bánát). A versenyen tehát Bánát és Muntenia 3—3, Alduna és Erdély 1—1 bajnokságot nyert.

Gázvédelmi osztagot kell szervezni minden soklakásos bérházban

A hadügyminisztérium rendelete

Kolozsvárról jelentik: A hadügyminisztérium rendeletet intézett a város vezetőségéhez, hogy minden olyan bérházban, ahol legalább 100 ember lakik, gázvédelmi osztagot kell szervezni. Ezek az osztagok végzik a védelmi intézkedéseket, tüzzoltást és egyéb, a lakókat érintő, védelmi munkálatokat. Kolozsváron legalább 47 olyan ház van, amelyben legalább 100 ember lakik. Ezeknek tulajdonosait, valamint az egyetemi klinikák, iskolák, kaszárnyák, törvényszék, pénzügyigazgatóság, szállodák, diákotthonok, a kereskedelmi akadémiák, postaigazgatóság, megveház, stb. vezetőit a polgármesteri hivatal a közel napokban megbeszélésre hívja össze. Az értekezleten azután megtárgyalják a hadügyminisztérium rendelkezésével összefüggő teendőket és megszervezik a gázvédelmi alakulatokat.

Az izomsorvadásos belegek sterilizálását javasolja egy temesvári orvos

Érdekes előadást tartott a temesvári orvostudományi társaság tudományos előadás-sorozata keretében Todan Iosif dr. körorvos, a kolozsvári idegklinikai volt asszisztense. Todan dr. rendkívül érdekes és tudományos szempontból is jelentős előadásában a progresszív izomsorvadás betegségével foglalkozott és reámutatott arra, hogy kifejezetten örökítő jellegű betegségről van szó. Aljtása bizonyítására Todan dr. bemutatott egy izom sorvadásos beteget, akinek anyja, fivére és három gyermeke, ugyanebben a betegségben szenved.

Tekintettel arra, hogy rendkívül súlyos és a tudomány mai állása mellett gyógyíthatatlannak minősített betegségről van szó, Todan dr. arra a következtetésre jutott, hogy a sorvadásos izombetegség esetében a sterilizáció igen helyénvaló volna a betegség terjedésének megakadályozására. Az előadó hangoztatta, hogy a betegség férfiágon minden esetben örökletes, míg a női leszármazott betegséhordozó, vagyis átviszi a bajt a következő nemzedékre anélkül, hogy maga megbetegednék. A sterilizációs javaslattal egybekötött tudományos előadás a temesvári orvostársadalom körében általános érdeklődést keltett.

Még ma

jelentkezhet a

Budapesti Sportvonatra

UTLEVÉL NÉLKÜL

Aradról indul március 9-én reggel,
Budapestről vissza máro. 14-én este

Oda-vissza 1380 lei

Egyéni utlevéllel rendelkezőknek 835 lei

Beiratkozások, információk:

WAGONS-LITS//COOK

menetjegyirodában Arad, Minorita-pal.

KÖZGAZDASÁGI KÖZLÖNY

Megkezdődtek Budapesten a román—magyar kereskedelmi tárgyalások

A két ország közötti kereskedelmi forgalom fokozását készítik elő

Budapestre megérkezett az a román tárgyalóbizottság, amely a román—magyar kereskedelmi tárgyalásokon a román kormányt képviseli. Ezek a tárgyalások március elsején szerdán kezdődtek meg. A bizottság tagjai a következők: I. G. Dumitrescu, a nemzetgazdasági minisztérium kereskedelmi osztályának igazgatója, Sacareanu, a Banca Nationala küldöttje, Matasaru, a budapesti román követség kereskedelmi ügyvivője és Petre Tutea, a román kereskedelmi hivatal főtisztviselője.

A román tárgyalóbizottság főként arra igyekszik majd módot találni, hogy a Magyar országon zárolt román követelések feloldásának kérdését megoldhassák. Ezzel kapcsolatban olyan megoldási terv merült fel, hogy a zárolt követelések ellenében magyar gyárak félgyártmányait vennék át és helvezné el beföldön a román külkereskedelmi hivatal.

A jelenleg érvényben levő román—ma-

gyar fizetési egyezmény fogyatékoságaira mutat rá az a körülmény is, hogy a két ország közötti kereskedelmi forgalom évről-évre csökken. Románia 1938-ban 42.260.000 pengő értékű árut vitt ki Magyarországra, 5.059.000 pengővel kevesebbet, mint az előző 1937. évben. Ugyancsak 4.077.000 pengős csökkenést mutat az előző évvel szemben Magyarország romániai bevétele is. Százalékokban kifejezve Magyarország Romániába irányuló kivitele az elmúlt évben 16 százalékkal, Romániának magyarországi kivitele pedig 10 százalékkal csökkent.

Romániai gazdasági körökben nagy várakozással néznek az új kereskedelmi egyezmény elé, mert ha sikerül a román fa, kőolaj és só számára kedvezőbb kiviteli feltételeket biztosítani, a két ország közötti kereskedelmi forgalom lényegesen emelkedhetne.

Újból időszerű az aradi római katolikus egyházközség inasiskola létesítési tervének megvalósítása

Az aradi munkafelügyelőség jelentése az inasiskola helyzetéről

Az aradi munkafelügyelőség, amelynek vezetését Pacuraru Octavian munkafelügyelő látja el, jelentést terjesztett fel a munkaügyi minisztériumba az inasoktatás helyzetéről és az kérte, hogy a minisztérium a lehetőségekhez képest igyekezzen azon változtatni a jövő tanév kezdetéig.

Az inasok számára az 1936. évi ipartörvény értelmében tudvalevőleg kötelező az inasiskola látogatása és azok az inasok, akik inasiskolai bizonyítványt nem tudnak felmutatni, segédkönyvet nem kaphatnak. Az aradi inasiskolából a munkafelügyelőség jelentése szerint az idén helyhiány miatt 150 inas maradt ki. Ez egyet jelent azzal, hogy ezek az ifjak ezt az évet elveszítették.

Epre való tekintettel a munkafelügyelőség a minisztérium intézkedését kéri megfelelő számú párhuzamos osztály létesítése érdeké-

ben, nehogy az inasok arra kényszerüljenek, hogy kimaradjanak az iskolából és ezáltal ne tegyenek eleget a törvényben előírt kötelezettségüknek.

A fenti jelentés időszerűvé teszi az aradi római katolikus egyházközségnek azt a régi kérését is, amelynek értelmében engedélyt kértek kisebbségi magyar inasiskola létesítésére. Erre a kérvényre a minisztériumból a válasz még nem érkezett meg. Abban az esetben, ha ezt a kérvényt kedvezően intézik el — amire különben az ipartörvény intézkedései módot adnak —, ez lényegesen javítana az aradi inasok mai általános helyzetén, mert mód nyílna arra, hogy a kisebbségi inasok jórésze ebben, az egyház által fenntartott iskolában tanuljon, aminek következtében a minisztériumnak is kevesebb helyről kellene gondoskodnia.

Milyen rendelkezés alapján kell vizsgáznunk a kertészeknek?

A múlt év decemberében jelent meg a vizsga elrendeléséről szóló rendelkezés

A közelmúltban már megemlékeztünk róla, hogy az aradi és aradmegyei kertészeknek március 4-ikén vizsgát kell tenniük Temesváron. Ez a kötelezettség mindazokra a kertészekre vonatkozik, akik legalább öt éve működnek a szakmában és kertészeti szakiskolát nem végeztek. Az érdekeltek körében felmerült a kérdés, hogy milyen intézkedés alapján történt a kertészek vizsgára rendelése.

Felvilágosításképpen közöljük, hogy a Monitorul Oficial 1938. december 21-iki számában 290.011 szám alatt jelent meg a vizsga elrendeléséről szóló miniszteri rendelet, amelyet Ionescu-Sisesti akkori földművelésügyi miniszter irt alá. A kertészek vizsgára rendelése tehát ennek a rendeletnek alapján történik. A rendeletet a miniszter a mezőgazdasági törvény 56. szakaszának c. bekezdése alapján a minisztérium szőlészeti igazgatóságának előterjesztésére adta ki. Megemlíti a rendelet, hogy a vizsgakötelezettség nemcsak az önálló kertészekre, hanem azokra az alkalmazottakra is vonatkozik, akik kertészetet vezetnek. Az inasoknak és segédeknek négyéves működés után szintén vizsgát kell tenniük és en-

nek alapján kapják meg a kertészeti képesítési iratot. A vizsgák programja a Monitorul Oficial február 17-iki számában jelent meg.

= A pénzügyi kötelesek alapszabályait megküldeni a Banca Nationalának. A Jegybank visszszámítolási osztálya körlevelet intézett az összes pénzügyi kötelesekhez, amelyeket felszólított, hogy küldjék meg címére alapszabályait és közöljék az esetleg ezekben történő módosításokat. A Banca Nationala hangsúlyozza, hogy kizárólag adminisztratív jellegű intézkedésről van szó, amely a visszszámítolási keretek megállapításával áll összefüggésben.

= A nemzeti szövetekezeti intézet veszi át az ország sölösztését. Bucurestiből jelentik: A Monopoli-gazgatóság és a Nemzeti Szövetekezeti Intézet között létrejött megállapodás értelmében, március 1-én a Nemzeti Szövetekezeti Intézet veszi át az ország sölösztésének irányítását. A Nemzeti Szövetekezeti Intézet a szerződés értelmében négyszáz söraktárt állít fel az országban és köteles legalább 1750 vagon söt állandóan raktáron tartani, hogy a kereskedelem szükségleteit azonnal kielégíthesse.

= Nyolcórát munkaidő Magyarországon. Budapestről jelentik: Szerdán lépett életbe Magyarországon az iparvállalatok egész sorára a nyolcórás munkaidő. Ez a rendelkezés igen sok munkanélkülit juttat kenyérhez.

= A konverziós nyilatkozatból kihagyott hitelező követelése is konverzió alá esik. Bucurestiből jelentik: Öt évvel ezelőtt, a konverziós törvény életbeléptekor a 20 haldon felüli gazdáknak deklarációt kellett beadni, hogy a konverziót élvezhessék. A Semmitőszék egyesített tanácsa most abban a kérdésben döntött, hogy konverzió alá esik-e az a követelés, amely ebben a deklarációban nincsen említve? A Semmitőszék kimondta, hogy az adós deklarációjából kimaradt hitelező követelése konverzió alá esik.

Az AMTE

2. tippszelvénye

Beküldendő március 4-én szombaton délután 6 óráig!

1. Carpati—AMTE . . . . .
2. Gloria—Ripensia . . . . .
3. Khizsi—Sportul Studentesc . . . . .
4. Victoria—Rapid . . . . .
5. Venus—Tricolor . . . . .
6. Juventus—UDR . . . . .
7. Budafok—Ferencváros . . . . .
8. Hungária—Szolnok . . . . .
9. Ujpest—Szeged . . . . .
10. ATE—Transilvania . . . . .

Név: . . . . .
Lakcím: . . . . .

(Nevezési díj 5 lei. Pályázni legalább két tippszelvény beküldésével lehet. Későn érkezett pályázatokat nem vesszük figyelembe. Vidékteljei a postai pecsét dátuma mérvadó!)

= HARMINCÖTMILLIO LEI ÉRTEKU ASZALTSZILVAT SZALLITOTTAK ROMA-NIABOL NEMETORSZAGBA. Constantaból jelentik: Két német teherszállító gőzös tegnap aszaltszilva-szállítmánnal utnak indult Németország felé. A constantai kikötőből eddig 35 millió lei értékű aszaltszilvát szállítottak Németországba. A Németországba szállított szilvából izeket, szörpöket és gyógyszereket készítenek.

= Malaxa mérnök a Nemzeti Ujjászületés Frontja direktóriumában, Bucurestiből jelentik: Malaxa mérnököt a kereskedelem és ipar képviselőtében kinevezték a Nemzeti Ujjászületés Frontja direktóriumába.

= Egyeséges szervezetbe tömörülnek a romániai gyógyfürdők. Brassóból jelentik: Néhány héttel ezelőtt dr. Marius Sturza egyetemi tanár, Szováta fürdő igazgató-főorvosa, akciót indított a romániai gyógyfürdő- és üdülőteleptulajdonosok szervezetbe tömörítése érdekében, hogy ezáltal érdekeiket hathatósabb módon megvédelmezhessék. Az alakuló közgyűlés március 5-én, vasárnap délelőtt 9 órakor ül össze a brassói városháza nagytermében. A gyűlésen azok a gyógyfürdő- és üdülőhelytulajdonosok, vagy ezeknek képviselői is résztvehetnek, akik eddig még nem jelentették be csatlakozásukat.

Tengeri utazások

a Hapag-zászló alatt örömet, egészséget és tudást a'andékoznak.

Hapag tavaszi utazások a Földközi tengeren és az Atlanti-oceáni szigetekre

1. Nagy Hapag keleti u.azás március 4-től 26-ig.

2. Nagy Hapag keleti utazás március 29-től április 20-ig. Görögországba, Törökországba és a Földközi-tengeri szigetekre április 23-tól május 12-ig.

Atlanti-oceáni szigetekre és Marokkóba április 28-tól május 15-ig.

Hapag utazás a Keleti-tengeren keresztül május 4-től 30-ig.

Földközi-tengeri és Atlanti-oceáni szigetekre június 1-től 20-ig a kitűnő „MILWAUKEE” és „ST.-LOUIS” motorshajókkal.

Felvilágosítások és prospektusok

HAMBURG-AMERIKA LINIE SAR

képviselete

Künstler Utazási Iroda

Arad, Bulevardul Regina Maria 24. Telefon: 10-96

Legújabb jelentéseink:

Pacelli kamerlengo-biboros a legesélyesebb pápajelölt

Az egész világ feszült érdeklődéssel tekint a Sixtusi kápolna felé, ahol a konklávét Szent Péter trónjának betöltéséről

Rómából jelentik: A Vatikán város nagy izgalommal várja a pápaválasztás megkezdését. A biborosok egyenlő kísérő-személyzetükkel együtt délután vonultak be a konklávéba, ahol addig maradnak együtt, amíg az új pápát megválasztják. A kora délutáni órákban Pacelli kamerlengo-biboros vezetésével szűkebbkörű biborosi bizottság bejárta a konklávét területét és megállapította, hogy a végrehajtott intézkedések megfelelnek-e az előírásoknak.

A kardinálisok délután 3 órakor gyülekeztek a Szent Pál-kápolnában és innen vonultak be a Sixtusi-kápolnába, ahol megtartották az első ájtatosságot és délután 6 órakor bezárták a konklávét helyiségeit a választások tartására.

Ugytudják, hogy az első szavazást csütörtökön délelőtt 10 órakor tartják meg a Sixtusi-kápolnában. Fél 11 órakor száll fel az első füstjelzés, a második szavazás délután lesz 4 órakor s a szavazások naponta kétszer ismétlődnek mindaddig, amíg az egyik biboros a szavazatok kétharmad többségét megkapja.

Különböző bostoni, buenosairesi és a riodejaneiroi kardinálisok: O'Connell, Capello és Leme de Silva Ira szerdán reggel megérkeztek Nápolyba. Innen azonnal folytatták útjukat Róma

felé, hogy résztvegyenek a pápaválasztó konklávét munkálataiban.

Rómából jelentik: Szerdán délelőtt a Vatikán Szent Pál-kápolnában megkezdtek az ünnepélyes szentlélek misét, amely a konklávét ünnepségek kezdetét jelenti. A misén Mosignore Bacci brévét mondott el a pápaválasztásról és felszólította a biborosokat, hogy a legjobb belátásuk szerint adják le szavazatukat.

Vatikánvárosból jelentik: A legfelsőbb vatikáni körök véleménye szerint az új pápát vasárnapig megválasztják. Pacelli biboros megválasztása látszik a legvalószínűbbnek. — a hírek szerint 32, vagy 33 szavazat biztosan Pacellit jelöli Szent Péter trónusára. E közül 22 különböző nemzetiségű és 10 olasz biboros adja le szavazatát a legesélyesebb pápa-jelöltre. Függetlenül marad 9-10 szavazat, amely minden valószínűség szerint ugyancsak Pacellit jelöli a római katolikus egyház fejévé. A választás során összesen 62 szavazatot adnak le, tehát valószínűnek látszik, hogy 42 szavazat többséggel Pacelli biborost emelik Szent Péter trónjára.

A biborosok közül még a legesélyesebb jelöltek sorrendben: Marmaggi, Maglione, Tedeshini biborosok.

A magyar kisebbségi vezetők tárgyalásai a kormány vezetőivel

Bucurestből jelentik: Silviu Dragomir dr. kisebbségi kormánybiztos kihallgatáson fogadta gr. Bánffy Miklóst és dr. Szász Pált, a magyar nemzeti népkisebbség vezetőit. Bánffy gróf ezenkívül ugyancsak ma kihallgatáson jelent meg Armand Călinescu belügyminiszternél. A délután folyamán gr. Bánffy Miklós és dr. Szász Pál együttesen je-

lent meg Gafencu külügyminiszternél és Ralea munkaügyi miniszternél.

Hans Hedrich, a német népkisebbség képviselője ugyancsak kihallgatáson jelent meg Călinescu Armand helyettes miniszterelnök, belügyminiszternél.

Harmincegyezer zsidóvallású polgár vesztette el állampolgárságát Romániában?

(BUCURESTI.) A „Tempo” című lap jelentése szerint az állampolgársági ellenőrzés első adatai azt mutatják, hogy mintegy harmincegyezer zsidó vesztette el állampolgárságát. A hét folyamán közzéteszik az ellenőrzési munkálatok első eredményeit.

Támadást kíséreltek meg Ungvár ellen

Ungvár. Félhivatalosan jelentik: Miután a csehszlovák csapatok visszavonultak Ungvár környékéről, harci kocsikkal és tüzérséggel együtt, a város környékén egyenruhás „szics” terrorista csoportok tüntek fel. A terroristák

szombaton éjjel gépfegyverrel és golyószórával, támadást kíséreltek meg Ungvár ellen, de miután a puskalövéseket magyar részről visszazonozták, a támadók visszavonultak.

Németország formailag is belépett az Európai Dunabizottságba

Bucurestből jelentik: Szerdán délután hat órakor Gafencu külügyminiszter, valamint dr. Wilhelm Fabricius bucuresti-i német meghatalmazott miniszter, A. Thierry bucuresti-i francia meghatalmazott miniszter, Sir Reginald Hoare bucuresti-i angol meghatalmazott miniszter, Pellegrino Ghigi bucuresti-i olasz meghatalmazott miniszter országok nevében

aláírták azon egyezményt, amelynek értelmében Németország is belép az Európai Duna Bizottságba és Németország, valamint Olaszország hozzájárul az 1938. augusztus 18-án Franciaország—Anglia—Románia között megkötött egyezményhez, amely a Dunabizottságban résztvevő hatalmakról, valamint egyéb, a bizottság szervezésére vonatkozó kérdésekről szól.

Az egyezmény aláírása után Grigore Gafencu külügyminiszter a szótó képviselőinek nyilatkozatot adott, amelyben hangsúlyozta, hogy

a román kormánynak régi óhaja, hogy Németország is belépjen az Európai Dunabizottságba.

Feltárta, hogy az egyezmény aláírásának más jelentősége is van: csatlakozás a sinai egyezményhez.

A továbbiakban Gafencu külügyminiszter megemlékezett azokról a vonatkozásokról, amelyek a Dunabizottságot és a román állam szuverenitását illetik és hangsúlyozta, hogy a Dunabizottságnak jövőbeni feladata a hajózás szabadságának felügyelete és biztosítása. Kitért arra, hogy

a Romániával szoros baráti kapcsolatban levő Lengyel- és Görögország kéri azon foguknak elismerését, hogy a Dunabizottságban részt vehessenek és ezt a kérést örömmel és a legnagyobb figyelemmel fogadják.

— Remélem, — folytatta a külügyminiszter, — hogy a mai formájában összeállított és kiegészített Dunabizottság minél eredményesebb együttműködést tesz lehetővé a nagy nemzetközi érdekek szolgálatában, amelyek a Duna torkolatánál találkoznak és a szuverén román állam mindennél fontosabb érdekeiben.

Nagy jelentősége van Boris bolgár király belgrádi tárgyalásainak

Belgrádból jelentik: Diplomáciai és politikai körökben nagy meglepetést keltett, hogy Boris bolgár király nem utazott el kedd este amint azt tervezte, hanem a szerdai napot is Belgrádban töltötte. Minden jel arra mutat, hogy a bolgár király belgrádi tartózkodása során igen fontos kérdéseket tárgyalnak meg

Királyi rendelettel szabályozták a posta-monopolium ügykörébe tartozó vállalatok működését

Bucurestből jelentik: Február 10-iki királyi rendelettel jóváhagyták a posta- és távirtda monopol ügykörébe tartozó vállalatok működési engedélyének ügyét. A rendelkezés értelmében a monopol-joggal bíró vállalatok, leveleket, levelezőlapokat, nyomtatványokat, üzleti papírokat, kis csomagokat, pénzesleveleket, pénzescsomagokat saját ügykörükben szállíthatnak magánosok részére, kivételt csak az újságok, folyóiratok és hasonlóképezesnek, amelyeket kizárólag a posta útján lehet szállítani. Az illetékek megfizetésének biztosításaképpen a vállalatok készpénz-garanciát kell szolgáltatni és az engedélyeket a PTT igazgatóság adja ki. Azok, akik titkos postai szolgálatot végeznek, első esetben 10.000 leitől 30.000 leig terjedő pénzbüntetést fizetnek, visszaesés esetén pedig a pénzbüntetés egészen 60.000 leig terjedhet. A rendelkezés felhívja a nagyközönség figyelmét, hogy szállítványaik továbbítását ne bízzák engedély nélküli vállalatokra, mert kiteszik magukat annak, hogy szállítványukat elkobozzák.

Német gyarmatkövetelések teljesítése

Berlin és London gazdasági közeledésének feltétele

Londonból jelentik: Sir Gheorges Oblivie Forbes, a berlini angol nagykövetség tanácsosa Londonba érkezett, ahol szabadságát tölti. Diplomáciai körökben hangsúlyozzák, hogy Forbes tegnap a külügyi hivatalba hívták és ott közölte, hogy bizonyos német személyiségek a Asthon Gwatkinnal folytatott tárgyalások során felvetették a gyarmati kérdést is. Német körök a kereskedelmi egyezmény megkötését azzal a feltétellel kapcsolják össze, hogy a gyarmati követelések is kielégülést nyerjenek.

Erélyesen ellenzi a zsidó tárgyalóbizottság Palesztina függetlenítését

Jeruzsálem. (Rador.) A Reuter jelenti: A palesztinai kerekasztalkonferencia zsidó tagjai kiáltványt bocsájtottak ki és ebben leszögezik, hogy az angol kormánnyal való együttműködés lehetetlenné válik, ha Palesztinából független államot akarnak létesíteni. A kiáltvány visszautasít minden olyan javaslatot, amely kisebbséggé akarja a zsidóságot minősíteni és felhívást intéz egyúttal az angol és amerikai néphez, valamint a Népszövetséghez együttműködésüket kérve a zsidó otthon megvalósításához. Végül fegyelmet kér a palesztinai zsidóságtól és elítéli egyes felelőtlen személyek cselekedeteit.

Katonai előkészületek

Franciaország északafrikai gyarmatain

Rómából jelentik: Az újságok Északafrikából érkező jelentéseket közölnék, amely szerint Franciaország nagyszabású katonai előkészületeket végez Algírban és Tuniszban. Tunisz kikötőjében minden éjjel három-négy hajó érkezik fegyverekkel és hadianyaggal. Ugyancsak nagyarányú csapatszállítások is történnek Franciaországból Tuniszba. Az olasz lapok jelentései szerint Tunisz fővárosa környékén nagyszabású védműveket és tüzérségi állásokat építenek. A francia földközi-tengeri hajóraj szintén Tunisz előtt cirkál.